

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU**

1132814

**VŠEOBECNE UZNÁVANÉ ÚČTOVNÉ ZÁSADY A ICH
APLIKÁCIA V PRAXI**

2011

Tomáš Danko

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU**

**VŠEOBECNE UZNÁVANÉ ÚČTOVNÉ ZÁSADY A ICH
APLIKÁCIA V PRAXI**

Bakalárska práca

Študijný program:

Účtovníctvo

Študijný odbor:

6209700 Účtovníctvo

Školiace pracovisko:

Katedra informačných systémov

Školiteľ:

Ing. Richard Hulík, PhD.

Nitra 2011

Tomáš Danko

Čestné vyhlásenie

Podpísaný Tomáš Danko vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému „Všeobecne uznávané účtovné zásady a ich aplikácia v praxi“ vypracoval samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomý zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre 13. mája 2011

.....

Pod'akovanie

Touto cestou chcem vysloviť poďakovanie môjmu školiteľovi Ing. Richardovi Hulíkovi, PhD. za pomoc, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej bakalárskej práce.

Abstrakt

Bakalárska práca je vypracovaná na tému: „Všeobecne uznávané účtovné zásady a ich aplikácia v praxi“.

Cieľom práce bola analýza všeobecne uznávaných účtovných zásad a ich následná aplikácia v praxi. Bakalárska práca je rozdelená do logicky nadväzujúcich častí. Obsahom jednotlivých častí je analýza vybraných účtovných zásad. Prvá časť je obsahovo rozdelená na analyzovanie aktuálneho princípu a na jeho aplikovanie v praxi prostredníctvom časového rozlíšenia nákladov a výnosov. Obsahom druhej časti je analýza zásady opatrnosti, ktorá je rozdelená na teoretické vymedzenie zásady opatrnosti a jej aplikovanie v praxi cez tvorbu opravných položiek a rezerv. Tretia časť charakterizuje oceňovacie zásady. Pre lepšie pochopenie aplikovania oceňovacích zásad obsahuje tretia časť praktický príklad. Štvrtá časť sa venuje analýze zásady bilančnej kontinuity. Výsledkom záverečnej práce je vymedzenie vybraných účtovných zásad.

Kľúčové slová: účtovné zásady, aktuálny princíp, opatrnosť, oceňovacie zásady, bilančná kontinuita, IAS/IFRS, US GAAP

Abstrakt

Bachelor work prepared to topic "Generally accepted accounting principles and their application in practice".

The aim of work was to analyze generally accepted accounting principles and their subsequent application in practice. Bachelor work divided into logically connected parts. Containing of individual parts is analysis of selected accounting principles. The first part is divided on the accrual principle analyzing and its practical application through the accrual of costs and revenues. Content of the second part is analysis principle of prudence, which is divided into theoretical definition of the principle of prudence and its application in practice through the creation of adjustment items and reserve. The third part describes the principles of valuation. To better understanding of the application principles of valuation, the third part contains a practical example. The fourth part focuses on analysis of the principle of balance of continuity. The result of the bachelor work is the definition of selected accounting principles.

Key words: accounting principles, accrual principle, prudence, valuation principles, balance of continuity, IAS / IFRS, US GAAP

5.2.2.2	Tvorba rezerva na náklady	40
5.3	Oceňovacie zásady	40
5.4	Zásada bilančnej kontinuity	47
Záver	49
Prehľad použitej literatúry	51

Zoznam použitých skratiek

Z. z.	- zbierka zákonov
SR	- Slovenská republika
IFRS	- International Financial Reporting Standards
IAS	- International Accounting Standards
US GAAP	- US Generally Accepted Accounting Principles
EHS	- Európske hospodárske spoločenstvo
EÚ	- Európska únia
IASC	- International Accounting Standards Committee
IASB	- International Accounting Standards Board
FASB	- Financial Accounting Standards Board
SEC	- Securities and Exchange Commission
ÚJ	- účtovná jednotka
OP	- opravná položka
ID	- interný doklad
PRI	- príjemka
VYD	- výdajka
PFA	- prijatá faktúra
VFA	- vystavená faktúra
PPD	- príjmový pokladničný doklad
VBÚ	- výpis z bankového účtu
SH	- súčasná hodnota
FIFO	- First In First Out
VAP	- vážený aritmetický priemer

Úvod

Účtovníctvo, hlavne jeho výstup – účtovná závierka, je základným zdrojom informácií potrebných pre riadenie a rozhodovanie. S príchodom zahraničných investorov a podnikov na slovenský trh rastú aj nároky na informačnú hodnotu účtovníctva. Účtovná závierka často prekračuje národné hranice zostavovateľa. Z toho dôvodu si to vyžiadalo dôsledné prepracovanie právnej legislatívy v oblasti finančného účtovníctva a finančného riadenia.

V procese harmonizácie by malo dochádzať k postupnému zblížovaniu účtovných zásad, ktoré platia v Slovenskej republike s účtovnými zásadami platnými vo svete. Ide najmä o Medzinárodné štandardy finančného výkazníctva (IFRS), predtým s názvom Medzinárodné účtovné štandardy (IAS), a Americké všeobecne uznávané účtovné zásady (US GAAP). Zosúladovanie sa uskutočňuje postupným zapracovaním týchto zásad do právnej úpravy účtovníctva, najmä do zákona o účtovníctve.

Účtovné zásady sú určité pravidlá na základe, ktorých sa realizuje účtovníctvo a zostavuje účtovná závierka. Účtovná jednotka je povinná účtovať počas roka tak, aby účtovná závierka poskytovala verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva a poskytovať informácie o finančnej situácii podniku.

Cieľom bakalárskej práce je analyzovať všeobecne uznávané účtovné zásady a ich následná aplikácia v praxi. Aplikáciou v praxi sa rozumie všeobecne uplatňovanie na základe teoretického poznania vo všetkých účtovných jednotkách.

S ohľadom na vymedzenú tému je bakalárska práca rozdelená do logicky naväzujúcich kapitol. Prvá a druhá kapitola obsahuje prehľad riešenej problematiky autorov z použitej literatúry.

Prvá kapitola Účtovníctvo je rozdelená na vymedzenie pojmu „účtovníctvo ako informačný systém“ a na právnu úpravu v národnom a medzinárodnom meradle. V národnom meradle sme sa venovali hlavne Zákonu č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov a opatreniam Ministerstva financií Slovenskej republiky. V rámci medzinárodnej úpravy sme sa zamerali na smernice Rady Európskej únie, Medzinárodné štandardy finančného výkazníctva (IFRS), predtým s názvom Medzinárodné účtovné štandardy (IAS), a Americké všeobecne uznávané účtovné zásady (US GAAP).

Druhá kapitola Účtovné zásady vymedzuje jednotlivé účtovné zásady používané v Slovenskej republike, účtovné zásady uplatňované podľa IAS/IFRS a účtovné zásady uplatňované podľa US GAAP.

Tretia kapitola sa venuje analyzovaniu vybraných účtovných zásad, a to: Akruálneho princípu, Zásady opatrnosti, Oceňovacích zásady a Zásady bilančnej kontinuity. Jednotlivé zásady sú rozobrané z teoretického hľadiska a pre lepšie pochopenie aplikácie v praxi sú uvedené riešené príklady.

Vo svete neustálych zmien sa menia aj požiadavky na informačnú hodnotu účtovníctva. Z toho dôvodu sa neustále zdokonaľujú aj všeobecne uznávané účtovné zásady.

1 Účtovníctvo

1.1 Účtovníctvo ako informačný systém

Účtovníctvo podľa **Patakyho, J. – Hacherovej, Ž. – Kočnera, M. (2008)** predstavuje metodicky ucelený systém informácií o hodnotovej stránke organizovaných činností v podnikateľskom subjekte. Poskytuje sústavu poznávacích informácií o ekonomickej realite účtovnej jednotky v peňažnom vyjadrení. Účtovníctvo má schopnosť zaznamenávať skutočný priebeh podnikateľskej činnosti a umožniť hodnotenie dosiahnutých výsledkov.

Podľa **Šlosárovej, A. a kol. (2006)** účtovníctvo je nezastupiteľnou ekonomickou disciplínou. Jeho praktický význam a zmysel je v dvoch základných úlohách:

1. v schopnosti systémovo kvantifikovať priebeh ekonomickej činnosti konkrétneho subjektu,
2. v schopnosti byť zdrojom informácií o ekonomickej stránke účtovnej jednotky.

Vo všeobecnosti môžeme účtovníctvo podľa **Hacherovej, Ž - Latečkovej, A. – Kočnera, M. (2010)** charakterizovať ako určitý proces poznávania, merania, evidovania a sprostredkovania ekonomických informácií používateľom (manažérom) za účelom rozhodovania a riadenia podniku.

V zmysle zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve predmetom účtovníctva je:

- účtovanie skutočností:
 - a) o stave a pohybe majetku,
 - b) o stave a pohybe záväzkov,
 - c) o rozdieloch majetku a záväzkov,
 - d) o výnosoch,
 - e) o nákladoch,
 - f) o príjmoch,
 - g) o výdavkoch,
 - h) o výsledku hospodárenia účtovnej jednotky,

- vykazovanie skutočností o účtovných prípadoch (t.j. stave a pohybe majetku a záväzkov, výnosoch, nákladoch, príjmoch, výdavkoch a výsledku hospodárenia) v účtovnej závierke, pričom účtovná jednotka je povinná účtovať tak, aby účtovná závierka poskytovala verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva a o finančnej situácii účtovnej jednotky.

Podľa **Bitterovej, M. (2007)** základným cieľom je podať verný a pravdivý obraz o majetkovej, výnosovej a finančnej situácii podniku.

Podľa **Spitzovej, A. (2009)** účtovníctvo je základnou časťou informačného systému pre podnikateľa. Informácie, ktoré podnikateľ môže získať z účtovníctva, mu slúžia ako východisko tak pre bežné, operatívne rozhodovanie, ako aj pre rozhodovanie do budúcnosti.

Účtovníctvo ako hodnotové zobrazenie podnikovej štruktúry a procesov, ktoré sa v nej uskutočňujú, a procesov prípravy a odovzdania údajov účelovo usporiadaných z hľadiska rôznych používateľov účtovných informácií plní viacero funkcií ako uvádza **Soukupová, B. (2004)**:

1. dokumentačnú funkciu,
2. informačnú funkciu,
3. kontrolnú funkciu.

1.2 Právna úprava účtovníctva

1.2.1 Právna úprava účtovníctva v Slovenskej republike

Ako uvádzajú nasledovní autori **Soukupová, B. (2004)**, **Hacherová, Ž. (2010)**, **Škorecová, E. (2007)** a **Saxunová, D. (2008)** právnu úpravu účtovníctva v Slovenskej republike zabezpečujú nasledovné základné právne normy:

- Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov,

- Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov,
- Opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky.

Právna úprava účtovníctva v Slovenskej republike vychádza z ustanovení **Obchodného zákonníka**. Obchodný zákonník ukladá podnikateľom povinnosť viesť účtovníctvo, rozsah a spôsob jeho vedenia sa však riadi zákonom o účtovníctve.

Zákon o účtovníctve tvorí najvyššiu právnu normu úpravy účtovníctva pre všetky účtovné jednotky. Zákon o účtovníctve sa člení na nasledovných 8 častí:

1. PRVÁ ČASŤ – Základné a všeobecné ustanovenia
2. DRUHÁ ČASŤ – účtovné systavy, účtovné doklady, účtovné zápisy a účtovné knihy
3. TRETIA ČASŤ – účtovná závierka
4. ŠTVRTÁ ČASŤ – spôsoby oceňovania
5. PIATA ČASŤ – inventarizácia
6. ŠIESTA ČASŤ – účtovná dokumentácia
7. SIEDMA ČASŤ – osobitné ustanovenia na účely prechodu zo slovenskej meny na euro
8. ÔSMA ČASŤ – záverečné ustanovenia

Obsah a forma podvojného účtovníctva podnikateľov sú v súčasnosti v SR regulované nasledovnými opatreniami:

- **Opatrenie Ministerstva financií SR č. 23054/2002-92**, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov v znení neskorších predpisov,
- **Opatrením Ministerstva financií SR č. 4455/2003-92**, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky a rozsahu údajov určených z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre podnikateľov účtujúcich v systave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov.

Ďalšie právne normy, napr.:

- Zákon o dani z príjmov č. 595/2003 Z. z v znení neskorších predpisov,
- Zákon o dani z pridanej hodnoty č. 222/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov,
- Zákony o spotrebných daniach,
- Zákon o sociálnom poistení,
- Zákon o zdravotnom poistení,
- Zákon o sociálnom fonde,
- Zákonník práce
- a niektoré iné zákony.

1.2.2 Medzinárodná úprava účtovníctva

Globalizácia európskej a svetovej ekonomiky sa vyznačuje voľným pohybom tovarov, osôb a kapitálu medzi jednotlivými krajinami, ktorý sa premieta aj do zosúladovania – harmonizácie účtovných informácií.

Harmonizáciou sa podľa **Škorecovej, E. (2007)** rozumie približovanie účtovných pravidiel a účtovných výkazov s cieľom dospieť k medzinárodnej porovnateľnosti účtovných systémov a ich účtovných závierok.

Cieľom harmonizácie podľa **Hacherovej, Ž. (2010)** je, aby výstupy z účtovníctva, hlavne informácie z účtovnej závierky boli v jednotlivých štátoch transparentné, aby boli zostavené s použitím rovnakých vecných princípov predmetu účtovníctva, t.j. aby boli navzájom porovnateľné a bez úprav v jednotlivých štátoch uznané. Usmerňovanie harmonizácie účtovníctva vytvára nadnárodnú úpravu účtovníctva.

Podľa **Šlosára, R. – Novák, J. (2010)** proces medzinárodnej harmonizácie účtovníctva vo svete prebieha v niekoľkých smeroch, ktoré sa prejavujú ako:

1. **harmonizácia v rámci určitého spoločenstva** krajín (napr. v rámci Európskej únie, v rámci krajín južnej Afriky, v Ázii, v Južnej Amerike a i.),
2. **celosvetová harmonizácia účtovníctva**, v ktorej sú dva ucelené súbory štandardov:

- a) **Medzinárodné štandardy finančného vykazovania** (angl.: International Financial Reporting Standards – IFRS), predtým **Medzinárodné účtovné štandardy** (angl.: International Accounting Standards – IAS),
- b) **Americké všeobecne uznávané účtovné zásady** (angl.: US Generally Accepted Accounting Principles – US GAAP).

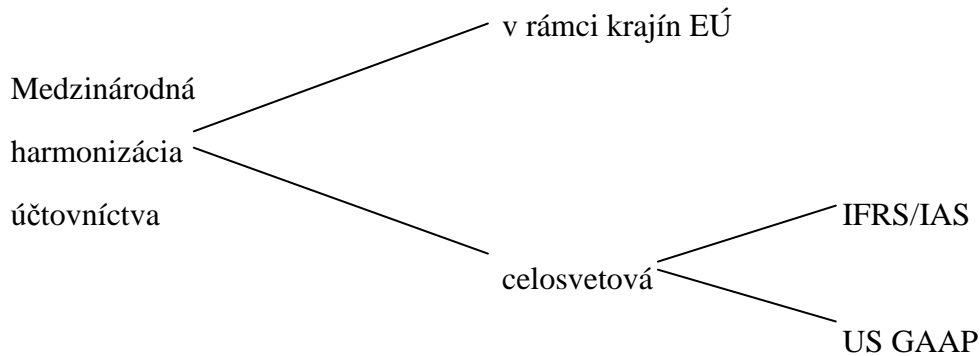

Schéma 1: Medzinárodná harmonizácia účtovníctva, zdroj: Šlosár, R. (2010)

Právo a povinnosť harmonizácie predpisov o účtovníctve v Európskej únii vyplýva zo zmluvy o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva v roku 1957 ako uvádza Šuranová, Z. (2007). Táto zmluva, tzv. Rímska zmluva, ako primárny právny dokument spoločenstva si v preambule kladie za cieľ vytvoriť základy na užšie spojenie európskych národov a zabezpečiť spoločným konaním hospodársky a sociálny pokrok ich krajín.

Na základe Zmluvy o založení EHS, uvádza Soukupová, B. (2008), sa uskutočňuje zosúladovanie právnej úpravy jednotlivých členských štátov Európskej únie prostredníctvom smerníc, ktoré zapracúva každá krajina Európskej únie do svojej národnej úpravy. Ukladajú členským štátom EÚ, aby prispôsobili za určité obdobie svoje národné právne predpisy požiadavkám vyplývajúcim zo smerníc.

Na koordináciu účtovníctva členských štátov vydala EÚ tieto základné smernice:

- Štvrtá smernica Rady z 25. júla 1978 o ročnej účtovnej závierke niektorých typov spoločností (78/660/EHS),
- Siedma smernica Rady z 13. júna 1983 o konsolidovaných účtovných závierkach (83/349/EHS).

Medzinárodné účtovné štandardy – IAS, uvádza **Hacherová, Ž. (2010)**, sú celosvetovo platné účtovné normy, ktoré vydával Výbor pre medzinárodné účtovné štandardy (International Accounting Standards Committee – IASC) so sídlom v Londýne. V roku 2001 na činnosť tohto výboru nadviazala Rada pre medzinárodné účtovné štandardy (International Accounting Standards Board – IASB). Štandardy, ktoré IASB vydáva ako nové, sa označujú **Medzinárodné štandardy finančného vykazovania** (International Financial Reporting Standards – **IFRS**). Sústavu medzinárodných štandardov finančného výkazníctva tvoria:

- samotné IFRS vydávané ako nové,
- doteraz platné IAS vydané do roku 2002, ktoré sa postupne novelizujú a nahrádzajú novými IFRS (resp. rušia).

Vzhľadom na uvedené sa pre medzinárodné účtovné štandardy v súčasnosti používa skratka **IAS/IFRS**.

Americké všeobecne uznávané účtovné zásady – US Generally Accepted Accounting Principles (US GAAP) – predstavujú ucelený národný systém regulácie účtovníctva v USA, ako uvádza **Šlosár, R. (2010)**. Vznikli preto, aby zabezpečili poskytovanie informácií predovšetkým majiteľom (akcionárom). Vytvárali a rozvíjali sa dlhé desaťročia (od roku 1929) ako teoretické postupy a zovšeobecnenia praktických skúseností. Vydáva ich samostatná súkromná profesijná organizácia – Rada pre štandardy finančného účtovníctva (Financial Accounting Standards Board – FASB).

GAAP podľa **Šuranovej, Z. (2007)** poskytujú účtovníctvu určitú štandardizáciu, ktorá vychádza z praktických skúseností, je dokázateľne použiteľná, americká Komisia pre cenné papiere a burzu (SEC - Securities and Exchange Commission) ju akceptuje a v praxi je všeobecne uznaná a rozšírená.

2 Účtovné zásady

Podľa **Farkaša, R. (2010)** pre vedenie účtovníctva a pre zostavenie účtovnej závierky platia určité zásady. Je potrebné poznamenať, že terminológia zákona o účtovníctve je v používaní pojmov nejasná; v súvislosti s účtovnými zásadami a účtovnými metódami používa pojmy ako napr. zásady, metódy, spôsoby, postupy a pod.

Základné predpoklady účtovníctva v Slovenskej republike vymedzuje zákon o účtovníctve. Formuluje ich ako povinnosti, ktoré účtovné jednotky musia splniť. K základným predpokladom účtovníctva podľa **Šlosárovej, A. (2006)** patrí:

- a) vymedzenie účtovnej jednotky,
- b) meranie pomocou peňažnej jednotky,
- c) účtovné obdobie,
- d) preukázateľnosť účtovníctva.

2.1 Všeobecne uznávané účtovné zásady

Zákon o účtovníctve právne zakotvuje povinnosť rešpektovania všeobecných účtovných zásad pri účtovaní a zostavovaní účtovnej závierky ako uvádza **Soukupová, B. (2004)**.

Účtovníctvo a jeho spracovanie, uvádza **Svobodová, J. (2008)**, sa riadi obecné uznávanými účtovnými zásadami. Dole uvedené obecné účtovné zásady majú kľúčový význam pri vedení a spracovaní účtovníctva práve z hľadiska vyššie uvedených funkcií, ktoré by malo účtovníctvo plniť.

Všeobecne uznávané účtovné zásady sú podľa **Mázikovej, K. (2006)** zásady, ktoré majú povinnosť dodržiavať účtovné jednotky pri vedení účtovníctva a zostavovaní účtovnej závierky. Patria sem napríklad:

- zásada dosiahnutia verného a pravdivého obrazu,
- zásada bilančnej kontinuity,

- aktuálny princíp,
- zásada stálosti metód,
- zásada nepretržitosti pokračovania účtovnej jednotky vo svojej činnosti,
- zásada zákazu kompenzácie,
- zásada dokladovosti,
- zásada opatrnosti.

Šlosárová, A. (2006) dopĺňa tieto všeobecne uznávané účtovné zásady:

- prednosť podstaty pred formou,
- oceňovacie zásady,
- vecné a časové priradovanie nákladov k výnosom,
- princíp vysvetľovania (objasňovania, osvetľovania) hodnoty.

Podľa **Farkaša, R. (2010)** všetky zásady sú si rovnocenné, s výnimkou zásady pravdivého a verného obrazu. Zásada pravdivého a verného obrazu je nadradená všetkým ostatným zásadám (angl. overriding): podľa §7 ods. 3 zákona o účtovníctve, ak účtovná jednotka zistí, že účtovné zásady a účtovné metódy použité v účtovnom období sú nezlučiteľné s požiadavkou verného a pravdivého zobrazenia skutočnosti, je povinná zostaviť účtovnú závierku tak, aby poskytla pravdivý a verný obraz skutočnosti.

Účtovné metódy sú spôsoby a postupy, ktoré účtovné jednotky využívajú na zabezpečenie dodržiavania účtovných zásad. Účtovná jednotka musí dodržiavať každú účtovnú zásadu, pričom sama si volí metódu, ktorou zabezpečí dodržiavanie tejto zásady. Voľba účtovnej metódy je obmedzená právnymi predpismi, uvádza **Šlosárová, A. (2006)**.

Strählová, J. (2009) dodáva, že zákon o účtovníctve síce stanovuje zásady pre správne vedenie účtovníctva, bližšie však nešpecifikuje spôsob vedenia účtovníctva, čím dáva možnosť podnikateľovi zvoliť individuálny spôsob vedenia účtovníctva. Preto účtovná jednotka musí mať vypracované vlastné interné smernice, do ktorých zahrnie aj určenie spôsobu, akým účtovníctvo vedie.

Účtovná jednotka musí používať v danom účtovnom období rovnaké účtovné metódy a účtovné zásady podľa **Soukupovej, B. (2004)**. Ak účtovná jednotka zmení doterajšie účtovné zásady a metódy v priebehu účtovného obdobia, nové účtovné zásady a metódy musí používať od prvého dňa tohto účtovného obdobia. Ak účtovná jednotka zistí, že účtovné zásady a účtovné metódy použité v účtovnom období sú nezlučiteľné s požiadavkou verného a pravdivého zobrazenia skutočností, je povinná zostaviť účtovnú závierku tak, aby poskytla verný a pravdivý obraz skutočnosti. Informáciu o každej zmene v účtovnej metóde a účtovnej zásade s jej odôvodnením je účtovná jednotka povinná uvádzať v účtovnej závierke v poznámkach.

Vplyv zmeny účtovných zásad a účtovných metód sa podľa **Farkaša, R. (2010)** účtuje a v účtovnej závierke nevykazuje cez výsledok hospodárenia bežného účtovného obdobia, ale retrospektívne, cez nerozdelený výsledok hospodárenia

Podľa **Šlosárovej, A. (2006)** cieľavedomá činnosť manažmentu spojená s aplikáciou premyslených postupov, metód a foriem bilancovania v účtovníctve účtovnej jednotky pri dodržiavaní všeobecne platných zásad a základných predpokladov účtovníctva sa označuje pojmom **bilančná politika**.

V Slovenskej republike sa do právnej úpravy účtovníctva postupne preberajú zásady a metódy obsiahnuté v IAS/IFRS, pretože sú to zásady všeobecne platné v trhovej ekonomike, uvádza **Soukupová, B. a kol. (2008)**.

Podľa **Krištofík, P. – Šuranová, Z. – Saxunová, D. (2009)** štruktúru základných predpokladov a kvalitatívnych charakteristík, posudzovaných ako všeobecne uznávané účtovné predpoklady a zásady možno podľa koncepcného rámca IASB znázorniť ako:

- dva základné predpoklady:
 1. akruálna báza (accrual basis):
 - realizačný princíp (realization principle),
 - princíp súvzťažnosti nákladov a výkonov podniku (matching principle).
 2. zásada nepretržitého trvania podniku (going concern)
- primárne kvalitatívne charakteristiky:

1. zrozumiteľnosť (understandability),
 2. relevantnosť (relevance),
 3. spoľahlivosť (reliability),
 4. porovnateľnosť (comparability),
- sekundárne kvalitatívne charakteristiky:
 1. významnosť (materiality),
 2. verné zobrazenie (faithful representation),
 3. prednosť podstaty pred formou (substance over form),
 4. neutralita (neutrality),
 5. opatrnosť (prudence),
 6. úplnosť (completeness),
 - obmedzenia:
 1. včasnosť (timeliness),
 2. rovnováha medzi úžitkom a nákladom (balance between benefit and cost),
 3. rovnováha medzi kvalitatívnymi charakteristikami (balance between qualitative characteristics).

Podľa **Šlosára, R. (2010)** US GAAP obsahuje rozsiahly súbor prijatých predpokladov, účtovných zásad a metód, odporúčaní a praxou overených postupov účtovania a finančného vykazovania, ktorý je založený na zvykovom práve.

Ako uvádza **Saxunová, D. (2008)**:

- predpoklady:
 1. predpoklad účtovnej jednotky,
 2. predpoklad neobmedzenej doby trvania podniku, t. j. predpoklad nepretržitosti pokračovania v činnosti,
 3. predpoklad monetárnej (peňažnej) jednotky,
 4. predpoklad časovej jednotky, resp. predpoklad periodicity,
- princípy:
 1. princíp historickej ceny,
 2. realizačný princíp,
 3. princíp časového rozlíšenia, resp. súvzťažný princíp,
 4. princíp úplnosti,
- obmedzenia:

1. vzťah nákladu a úžitku,
2. významnosť,
3. opatrnosť,
4. praktiky praxe.

Uvedené predpoklady, princípy a obmedzenia sa využívajú pri tvorbe a aplikácii štandardov, ktoré regulujú bežné účtovníctvo a charakterizujú tak v príslušnom čase súčasné prostredie vykazovania účtovnej informácie, dodáva **Šuranová, Z. (2007)**.

Medzi US GAAP a IAS/IFRS existuje podľa **Škorecovej, E. (2010)** určitá symbióza a vzájomné dopĺňanie sa i napriek tomu, že ich vytvorili rozdielne tímy účtovníkov v rozdielnych krajinách. Od roku 2002 sa tvorcovia oboch systémov po vzájomnej dohode usilujú o **konvergenciu** (uvedenie do súladu) oboch uznávaných nadnárodných súborov účtovných štandardov, ktorá by mala viesť k tomu, že sa stanú plne kompatibilnými a porovnateľnými.

3 Cieľ práce

Účtovníctvo ako informačný systém poskytuje informácie interným a externým používateľom. Používatelia sa na základe takto získaných informácií rozhodujú. Aby ich rozhodnutia boli korektné musia im byť podané kvalitné informácie. Kvalita informácií sa v účtovníctve zabezpečuje dodržiavaným účtovných zásad, ktoré sú rozpracované v zákone o účtovníctve.

Všeobecne uznávané účtovné zásady sú zásady, ktoré musí účtovná jednotka dodržiavať, aby poskytovala verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovania. A práve verný a pravdivý obraz dosiahne aplikovaním týchto zásad.

Cieľom bakalárskej práce je analyzovať všeobecne uznávané účtovné zásady a ich následná aplikácia v praxi. Aplikáciou v praxi sa rozumie všeobecné uplatňovanie na základe teoretického poznania vo všetkých účtovných jednotkách a nie na konkrétne vybranej účtovnej jednotke.

Rozbor témy „Všeobecne uznávané účtovné zásady a ich aplikácia v praxi“ som rozdelil do nasledovných parciálnych cieľov:

1. analýza akruálneho princípu,
2. analýza zásady opatrnosti,
3. analýza oceňovacích zásad,
4. analýza zásady bilančnej continuity.

Prvým parciálnym cieľom je analýza akruálneho princípu. Tento princíp spočíva v tom, že náklady a výnosy sa zachytávajú v tom účtovnom období, s ktorým vecne a časovo súvisia a nie v okamihu ich úhrady, inkasa, alebo vyrovnania iným spôsobom. Toto je dôležité pre správne vyčíslenia výsledku hospodárenia za bežné účtovné obdobie. Výsledok hospodárenia musí byť nezávislý od výsledkov hospodárenia minulých a budúcich období.

Ďalším parciálnym cieľom je analýza zásady opatrnosti. Táto zásada sa považuje za jednu z najdôležitejších zásad, čo sa týka jej dodržiavania. Zásada opatrnosti eliminuje možné straty a riziká. Zabraňuje, aby sa tieto straty a riziká neprenášali do budúcich období.

Oceňovacie zásady sú ďalší parciálnym cieľom. Spôsob ocenenia majetku a záväzkov má vplyv na výsledok hospodárenia a výšku celkového majetku a záväzkov účtovnej jednotky. Z toho dôvodu si účtovná jednotka volí ten najvhodnejší spôsob ocenenia pre jednotlivé druhy majetku a záväzkov v rámci právnej úpravy.

Posledným parciálnym cieľom je zásady bilančnej kontinuity. Uplatňovaním tejto zásady sa zdôrazňuje skutočnosť, že i napriek každoročnému zostavovaniu účtovnej závierky, sa o účtovnej jednotke účtuje od jej vzniku až po jej zánik.

4 Metodika práce

Stanoveným cieľom bakalárskej práce na tému „Všeobecne uznávané účtovné zásady a ich aplikácia v praxi“ zodpovedá výber použitých metód. Prvým krokom k vypracovaniu práce bolo preštudovanie použitej literatúry, zákona o účtovníctve a postupov účtovania pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva.

Pri vypracovaní práce som použil nasledovné metódy:

- Metóda analýzy predstavuje oboznámenie sa s problematikou vybraných účtovných zásad a zistenie ich obsahovej stránky,
- Metóda komparácie spočíva v porovnávaní poznatkov citovaných autorov s platnou právnou úpravou v Slovenskej republike,
- Metóda syntézy umožňuje na základe získaných poznatkov o vybraných účtovných zásadách ich aplikovanie v praxi. Tvorí výstup z predkladanej práce,
- Grafické metódy boli použité pre uľahčenie porozumenia vybraných účtovných zásad. Pre lepšie pochopenie vybraných účtovných zásad som uviedol konkrétne príklady ich aplikácie v praxi.

S ohľadom na vytýčené ciele je bakalárska práca rozdelená do logicky nadväzujúcich kapitol, ktorých obsah súvisí s témou „Všeobecne uznávané účtovné zásady a ich aplikácia v praxi“

5 Vlastná práca

5.1 Akruálny princíp

V účtovnej jednotke počas bežného účtovného obdobia vzniká veľa nákladov a výnosov, príjmov a výdavkov. Úlohou tejto zásady je zabezpečiť, aby náklady a výnosy, príjmy a výdavky sa zachytili v tom účtovnom období, s ktorým vecne a časovo súvisia.

Toto sa zabezpečí na základe **akruálneho princípu**. Podľa tohto princípu je účtovná jednotka povinná zachytiť a zaúčtovať náklady a výnosy v okamihu, keď naozaj vzniknú a nie v okamihu, keď dôjde k ich úhrade, inkase alebo k vyrovnaniu iným spôsobom.

Na základe akruálneho princípu sa účtuje nezávisle o:

- nákladoch a výdavkoch,
- výnosoch a príjmoch.

Z toho vyplýva, že sa výsledok hospodárenia a prehľad peňažných tokov nerovnajú. Výsledok hospodárenia za bežné účtovné obdobie sa zistí ako rozdiel výnosov a nákladov. Prehľad peňažných tokov za bežné účtovné obdobie sa zistí ako rozdiel príjmov a výdavkov.

Akruálny princíp účtovníctva charakterizujú dva základné princípy, a to **realizačný princíp** a **princíp časového rozlíšenia**, resp. **princíp súvzťažnosti nákladov a výnosov**.

Realizačný princíp – znamená, že výnosy sa vykazujú v tom účtovnom období, v ktorom došlo k ich realizácii (predaji). Tento prístup sa uplatňuje v IAS/IFRS a US GAAP. O vzniku výnosu hovoríme vtedy, ak sú speňažené alebo speňažiteľné a zároveň zrealizované.

1. Speňažené alebo speňažiteľné znamená, že predávajúci pri predaji tovaru alebo služby získal:

- peňažné prostriedky, alebo ich ekvivalenty, alebo majetok, ktorý sa dá ľahko vymeniť za peniaze resp. ich ekvivalenty, alebo
 - nárok na hotovosť – pre účtovnú jednotku to znamená okamih vzniku pohľadávky voči odberateľovi resp. zákazníkovi, pričom pravdepodobnosť zaplatenia tejto pohľadávky je veľmi vysoká.
2. Zrealizované znamená, že účtovná jednotka zrealizovala výkon pre odberateľa resp. zákazníka, t.j. tovar bol odovzdaný zákazníkovi alebo služba bola poskytnutá zákazníkovi.

Princíp časového rozlíšenia, resp. **princíp súvzťažnosti nákladov a výnosov** – znamená, že náklady sa účtujú v tom účtovnom období, v ktorom vznikli spolu s výnosmi, ktoré tieto náklady pomohli vyprodukovať (náklady a výnosy sú zaúčtované do toho obdobia, s ktorým vecne a časovo súvisia). Tento prístup sa uplatňuje v Slovenskej republike.

K položkám časového rozlíšenia patria **tranzitória** a **anticipácie**.

Tranzitória sú výdavky spoločnosti, ktoré budú nákladom v budúcnosti a príjmy, ktoré budú výnosom spoločnosti v budúcnosti, napríklad predplatené poisťné, predplatený nájom – náklady budúceho obdobia; vopred prijaté platby: vopred zaplatený nájom, platby vopred od odberateľa za určité objednané výkony – výnosy budúceho obdobia.

Anticipácie sú to náklady alebo výnosy bežného obdobia, ku ktorým sa ešte neuskutočnili transakcie spôsobujúce zmenu peňažných prostriedkov, resp. ide výdavky a príjmy budúcich období, napríklad nezaplatené faktúry, neuhradené mzdy zamestnancov – výdavky budúcich období; nezinkasované odberateľské faktúry, neuhradené poplatky od klientov – príjmy budúcich období.

Náklady a výnosy sa účtujú do toho účtovného obdobia, s ktorým časovo a vecne súvisia a teda z aktuálneho princípu vyplýva, že:

1. náklady sa zachytávajú a účtujú do toho účtovného obdobia, v ktorom vznikli, bez ohľadu na deň ich úhrady alebo na deň ich vyrovnania iným spôsobom,

2. výnosy sa zachytávajú a účtujú do toho účtovného obdobia, v ktorom vznikli, bez ohľadu na deň ich inkasa alebo na deň ich vyrovnania iným spôsobom,
3. príjmy a výdavky sa zachytávajú a účtujú do toho účtovného obdobia, v ktorom vznikli, t.j. obdobie, keď nastane pohyb peňažných prostriedkov.

Nesúlad medzi nákladom a výdavkom sa účtuje na účtoch časového rozlíšenia:

- 381 – **Náklady budúcich období,**
- 382 – **Komplexné náklady budúcich období,**
- 383 – **Výdavky budúcich období.**

Nesúlad medzi výnosom a príjmom sa účtuje na účtoch časového rozlíšenia:

- 384 – **Výnosy budúcich období,**
- 385 – **Príjmy budúcich období.**

5.1.1 Účtovanie časového rozlíšenia nákladov a výnosov

Nesúlad medzi nákladmi a výdavkami, a výnosmi a príjmami je zobrazený v nasledovnej tabuľke:

Časové rozlíšenie	Nákladov		Výnosov	
	Náklady budúcich období	Výdavky budúcich období	Výnosy budúcich období	Príjmy budúcich období
Účet	381, 382	383	384	385
Bežné obdobie 1	výdavok	náklad	príjem	výnos
Budúce obdobie 2	náklad	výdavok	výnos	príjem

Tab. 1: Časové rozlíšenie nákladov a výnosov, zdroj: **Hacherová, Ž. (2009)**

Na účtoch časového rozlíšenia účtujeme ak poznáme tri kritéria, a to:

- vecný obsah, na ktorý sa príslušné sumy vzťahujú,
- presnú výšku sumy,

- určenie obdobia, ktorého sa týkajú.

5.1.1.1 Náklady budúcich období – účet 381

Je to účet aktív. Účtujú sa na ňom výdavky bežného obdobia, ktoré sa týkajú nákladov budúcich období. Ide o „dopredu“ zaplatené náklady ako: vopred zaplatené nájomné, predplatenie odborných periodík, časopisov a novín. Zúčtovanie nákladov budúcich období sa účtuje na príslušný účet nákladov účtovej triedy 5 – Náklady, a to v účtovnom období, s ktorým vecne a časovo súvisia.

V prípade, že časť výdavku súvisí s bežným účtovným obdobím a časť výdavku súvisí s budúcim účtovným obdobím je potrebné rozdeliť ho na:

- časť výdavkov, ktoré sa vzťahuje k nákladom bežného účtovného obdobia – táto časť sa časovo nerozlišuje, pretože výdavok je zhodný s nákladom na príslušnom účte v účtovej triede 5 – Náklady,
- časť výdavkov, ktoré sa vzťahujú k nákladom budúcich účtovných období – táto časť sa musí časovo rozlíšiť. Úbytok peňažných prostriedkov sa účtuje na strane D účtov 211, 221 a prírastok na strane MD účtu 381.

V nasledujúcom účtovnom období sa časť nákladov budúcich období rozpustí do toho účtovného obdobia, s ktorým časovo a vecne súvisia a to nasledovne: D 381 a MD účty účtovej triedy 5 – Náklady.

Príklad 1:

Účtovná jednotka novembri 2011 zaplatila dopredu na 12 mesiacov nájomné kancelárskych priestorov v sume 1 200 €. Časť nájomného (za november a december) vo výške 200 € sa nebudečasovo rozlišovať.

P. č.	Doklad	Popis účtovného prípadu	€	MD	D
1,	VBÚ	Úhrada nájomného zaplateného dopredu	200	518	221
2,	VBÚ	Časové rozlíšenie budúcich nákladov	1 000	381	221
3,	ID	Zaučtovanie konečného zostatku účtu 381	1 000	702	381
		Účtovanie v nasledujúcom roku 2012			
1,	ID	Zaučtovanie začiatočného stavu účtu 381	1 000	381	701
2,	ID	Zúčtovanie nákladov do bežného obdobia	1 000	518	381

Z príkladu vyplýva, že časť nákladov na nájomné, ktorá nesúvisí s účtovným obdobím 2011 sa musí časovo rozlíšiť. Vplyv tejto časti nákladov sa prejaví až v účtovnom období, s ktorým vecne a časovo súvisí a to s účtovným obdobím 2012.

5.1.1.2 Komplexné náklady budúcich období – účet 382

Je to účet aktív a má podobný charakter ako predchádzajúci účet. Pomocou tohto účtu sa časovo rozlišujú náklady, ktoré sa sledujú vo vzťahu k danému účelu. Počas bežného účtovného obdobia sú na príslušných účtoch účtovej triedy 5 – Náklady zaúčtované rôzne náklady súvisiace so sledovaným účelom. Tieto náklady sa vecne a časovo viažu aj k budúcim obdobiam. Preto sa účtuje:

- aktivácia týchto nákladov v celej sume na stranu D účtu 655 – Zúčtovanie komplexných nákladov budúcich období a súvzťažne na stranu MD účtu 382. Takto sa zabezpečuje vyňatie vplyvu týchto nákladov na výsledok hospodárenia bežného účtovného obdobia.
- podiel komplexných nákladov vzťahujúci sa k budúcim obdobiam ako zníženie účtu 382 D a súvzťažne zvýšenie účtu 555 MD – Zúčtovanie komplexných nákladov budúcich období.

Príklad 2:

Účtovná jednotka chystá reklamnú kampaň z dôvodu uvedenia nového výrobku na trh v roku 2012. V decembri 2011 zaplatila nájom stánku v sume 2 050 €, nákup reklamných predmetov v sume 1 000 €. Spotreba vlastných výrobkov pre reklamné účely v hodnote 1 500 €.

P. č.	Doklad	Popis účtovného prípadu	€	MD	D
1,	PFA	Prenájom stánku	2 050	518	321
2,	PFA	Nákup reklamných predmetov	1 000	518	321
3,	VYD	Spotreba výrobkov z dôvodu reprezentácie	1 500	518	123
4,	ID	Zúčtovanie komplexných nákladov budúcich období v súvislosti s reklamnou kampaňou	4 550	382	655
5,	ID	Uzatvorenie účtu 382	4 550	702	382

		Účtovanie v nasledujúcom roku 2012			
1,	ID	Zaučtovanie začiatového stavu účtu 382	4 550	382	701
2,	ID	Zúčtovanie komplexných nákladov do bežného obdobia	4 550	555	382

Z príkladu vyplýva, že vplyv týchto nákladov na výsledok hospodárenia sa prejaví až v roku 2012 na nie v roku 2011, kedy nastal výdavok.

5.1.1.3 Výdavky budúcich období – účet 383

Je to účet pasív. Na tomto účte sa zachytáva náklad, ktorý vecne a časovo súvisí bežným účtovným obdobím, ale úhrada – výdavok nastane až v budúcnosti. Jedná sa o „pozadu“ platené nájomné, mzdy, prémie a odmeny za bežný rok v nasledujúcom roku.

- V bežnom roku vzniká náklad, ktorý sa zaúčtuje na príslušný nákladový účet účtovej triedy 5 na stranu MD (518, 521, 522, 524) a súvzťažne sa zvýšia výdavky budúcich období na D 383.
- V budúcim období vzniká úhrada – výdavok tohto nákladu, a to znížením účtu MD 383 a súvzťažne sa zaúčtuje na príslušný účet na stranu D 331, 336, 366, 221, 211.

Príklad 3:

Podľa zmluvy o úvere, debetný úrok súvisiaci s decembrom 2011 je splatný mesiac pozadu. Úrok je vo výške 3 596 €. Úrok platí zo svojho bankového účtu.

P. č.	Doklad	Popis účtovného prípadu	€	MD	D
1,	ID	Úrok z prijatého úveru	3 596	562	383
2,	ID	Zaučtovanie konečného zostatku účtu 383	3 596	383	702
		Účtovanie v nasledujúcom roku 2012			
1,	ID	Zaučtovanie začiatového stavu účtu 383	3 596	701	383
2,	VBÚ	Zaplatenie debetných úrokov z úveru	3 596	383	221

Vplyv týchto úrokov na výsledok hospodárenia sa prejaví v roku 2011 a nie v roku 2012, kedy vznikne výdavok.

5.1.1.4 Výnosy budúcich období – účet 384

Je to účet pasív. Účtuje sa na ňom prechodný záväzok vyplývajúci z príjmov bežného obdobia, ktoré súvisia s budúcimi výnosmi. Ide o „dopredu“ prijaté nájomné, úroky, predplatné novín, časopisov a iných periodík...

- V bežnom roku nastane prijatá platba, čo sa zaúčtuje ako zvýšenie prechodného záväzku na D 384 a súvzťažne ako zvýšenie peňažných prostriedkov na MD 211, 221.
- V budúcom období vzniká výnos, ktorý súvisí z predchádzajúcou platbou. Účtuje sa ako zníženie prechodného záväzku MD 384 s príslušným výnosovým protiúčtom na D 602, 662, 648.

Príklad 4:

P. č.	Doklad	Popis účtovného prípadu	€	MD	D
1,	VBÚ	Prijaté ročného predplatného novín „SME“	150	221	384
2,	ID	Zaúčtovanie konečného zostatku účtu 384	150	384	702
		Účtovanie v nasledujúcom roku 2012			
1,	ID	Zaúčtovanie začiatočného stavu účtu 384	150	701	384
2,	ID	Zúčtovanie výnosov budúcich období	150	384	604

Vplyv tohto výnosu sa prejaví až v budúcom účtovnom období v roku 2012 a nie v roku 2011, kedy vznikol pohyb peňažných prostriedkov – príjem.

5.1.1.5 Príjmy budúcich období – účet 385

Je to účet aktív. Na tento účet sa ku dňu zostavenia účtovnej závierky účtujú výnosy za predané výrobky, vykonané práce a služby, ku ktorým nemáme ešte doklad. Keďže náklady vynaložené na tieto výkony sú zaúčtované v bežnom období, tak musia byť do tohto obdobia zaúčtované aj výnosy, ktoré súvisia s týmito nákladmi – princíp súmerateľnosti nákladov a výnosov. Ide napríklad o nárok na úhradu mánk a škôd, ktoré ešte neboli predpísané vinníkovi, nárok voči poisťovni na náhradu škody, výnosové úroky.

- V bežnom roku vzniká výnos, ktorý sa zaúčtuje na príslušný výnosový účet účtovnej triedy 6 na D (648, 682, 662) a súvzťažne na účet príjmov budúcich období – MD 385.
- V budúcom roku nastane príjem predtým zaúčtovaného výnosu. Účtuje sa ako zníženie prechodnej pohľadávky na D 385 a súvzťažne ako prírastok pohľadávok na strane MD 335, 355, 378 alebo peňažných prostriedkov na strane MD 211, 221.

Príklad 5:

Účtovná jednotka OMEGA – neplatiteľ DPH predala vlastné výrobky v sume 2 500 €.

Ku koncu roka 2011 sa zistilo, že odberateľovi nebola poslaná faktúra.

P. č.	Doklad	Popis účtovného prípadu	€	MD	D
1,	ID	Zaúčtovanie tržby ako príjem budúceho obdobia	2 500	385	601
2,	ID	Zaúčtovanie konečného zostatku účtu 384	2 500	702	385
		Účtovanie v nasledujúcom roku 2012			
1,	ID	Zaúčtovanie začiatočného stavu účtu 385	2 500	385	701
2,	VFA	Zrušenie príjmov budúcich období	2 500	311	385
3,	VBÚ	Inkaso VFA	2 500	221	311

Vplyv výnosov sa zohľadnil v tom účtovnom období (2011), s ktorým vecne a časovo súvisia bez ohľadu na to, kedy vznikne príjem.

5.2 Zásada opatrnosti

Táto zásada sa považuje za jednu z najdôležitejších zásad, čo sa týka jej dodržiavania. Podstatou tejto zásady je, aby účtovná závierka nevrhala na podnik príliš optimistický pohľad. Opatrnosť znamená oceňovať majetok a záväzky s prihliadnutím na možné riziká a straty. Majetok sa v účtovnej závierke vykazuje v čo najnižšom ocenení a záväzky v čo najvyššom ocenení. So zásadou opatrnosti súvisí aj vykazovanie výsledku hospodárenia. Z titulu zásady opatrnosti sa účtuje o nákladoch, ktoré sú aj

pravdepodobné, ale o výnosoch, resp. ziskoch sa účtuje až v okamihu, keď naozaj vzniknú. Teda do výsledku hospodárenia sa zahŕňajú len tie výnosy, ktoré boli ku dňu zostavenia účtovnej závierky zrealizované. Je to len rozumný postup manažmentu, ktorý spočíva v zabránení prenosu rizík a strát do budúcich účtovných období.

So zásadou opatrnosti súvisia tieto princípy:

- realizačný princíp,
- imparitný (nerovnaký) princíp,
- princíp nižšej ceny.

Uplatňovanie zásady opatrnosti sa zabezpečuje **realizačným princípom**, čo znamená, že v účtovníctve sa zachytávajú len tie výnosy, resp. zisky, ktoré boli ku dňu zostavenia účtovnej závierky, už zrealizované. Teda pokiaľ majetok nie je predaný (realizovaný), nemôže byť nositeľom zisku. Výnosy sa zaraďujú do toho účtovného obdobia, v ktorom nastala realizácia majetku.

Imparitný (nerovnaký) **princíp** spočíva v rozdielnom posudzovaní nerealizovaných strát a nerealizovaných ziskov. V dôsledku uplatnenia zásady opatrnosti sa posudzujú:

- iným spôsobom **nerealizované zisky** – **neúčtujú a nevykazujú** sa vo výkazoch účtovnej závierky,
- iným spôsobom **nerealizované straty** – **účtujú a vykazujú** sa vo výkazoch účtovnej závierky.

V dôsledku zásady opatrnosti sa uplatňuje aj **princíp nižšej ceny**. Podľa neho sa majetok v súvahe vykazuje v čo najnižšej cene akú pripúšťa právna úprava pre jednotlivé druhy majetku. Toto umožňuje vykázať nerealizované straty na jednej strane a nevykázať nerealizované zisky na strane druhej.

Ak je ocenenie majetku v účtovníctve vyššie, než jeho reálna cena po prihliadnutí na všetky pravdepodobné rizika a straty, účtuje sa v prípade:

- a) **trvalého zníženia ocenenia** majetku:
 - v dôsledku amortizácie – odpisy DM,

- mimoriadny odpis pohľadávky a iného druhu majetku,
 - v dôsledku škôd na majetku – škoda,
- b) **prechodného (dočasného) zníženia** opravná položka k tomuto majetku.

Ak je ocenenie záväzkov v účtovníctve nižšie, než ich reálne ocenenie po prihliadnutí na všetky pravdepodobné riziká a straty, účtujú sa rezervy.

5.2.1 Tvorba a zúčtovanie opravných položiek

Opravné položky sa tvoria na základe zásady opatrnosti, ak je opodstatnené predpokladať, že nastalo zníženie hodnoty majetku oproti jeho oceneniu v účtovníctve. Tvorba opravných položiek vyplýva zo zákona o účtovníctve. Opravné položky sa môžu tvoriť len k majetku. Zníženie skutočného ocenenia majetku v porovnaní s účtovným ocenením nesmie mať trvalý charakter. Opravné položky súvisia len s dočasným znížením hodnoty majetku. Dočasné zníženie hodnoty majetku musí byť preukázateľné, čo sa zabezpečuje inventarizáciou. Ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka sa posudzuje opodstatnenosť tvorby opravnej položky k majetku a už predtým vytvorenej (v minulých obdobiach) opravnej položky k tomuto majetku a jej sumy. Opravná položka nesmie mať aktívny zostatok.

Opravné položky sa účtujú dvoma spôsobmi:

1. Opravné položky k cenným papierom a podielom, ktorých zmena reálnej hodnoty sa účtuje na účte 414 – Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov, sa tiež účtujú na účet 414. Majetok, ktorý sa oceňuje reálnou cenou je uvedený v zákone o účtovníctve (§27 ods. 1). Tvorba opravnej položky nemá vplyv na výsledok hospodárenia, účtuje sa **súvahovo**. Z toho vyplýva, že **v zmene reálneho ocenenia sa musí zohľadniť aj tvorba opravnej položky**.
2. V ďalších prípadoch sa tvorba opravných položiek účtuje do nákladov a zúčtovanie (zrušenie) do výnosov, teda **výsledkovo**, čo má vplyv na výsledok hospodárenia. Prvotné ocenenie majetku sa znižuje nepriamo, to

znamená, že opravná položka sa účtuje na príslušný účet opravnej položky a nie priamo na majetkový účet.

Ak sa pri inventarizácii záväzkov zistí, že ich ocenenie je iné ako ocenenie v účtovníctve, nevytvárajú sa opravné položky, ale ich zníženie alebo zvýšenie sa účtuje priamo na účet záväzku a súvzťažne na podľa povahy na príslušné výsledkové účty (náklad alebo výnos).

5.2.1.1 Opravné položky k dlhodobému majetku

Opravné položky sa tvoria k odpisovanému a neodpisovanému dlhodobému majetku. Odpisovaný dlhodobý hmotný a nehmotný majetok je taký, ktorého úžitková hodnota sa znižuje opotrebením. Opravná položka sa tvorí za predpokladu zníženia ocenenia majetku, teda skutočné ocenenie je nižšie ako ocenenie v účtovníctve. Účtovným ocenením sa rozumie ocenenie po odpočítaní už vytvorených opravných položiek a oprávok (v prípade odpisovaného majetku). Toto zníženie hodnoty majetku mohlo spôsobiť, napr. predpokladané zníženie predajnej ceny dlhodobého majetku.

Tvorba opravnej položky k dlhodobému hmotnému a nehmotnému majetku sa účtuje na ľarchu účtu 553 – Tvorba a zúčtovanie opravných položiek k dlhodobému majetku a súvzťažne v prospech príslušného účtu účtovej skupiny 09 – Opravné položky k dlhodobému majetku.

Zúčtovanie opravnej položky sa účtuje z dôvodu:

- vyradenia majetku,
- úplného zániku predpokladu tvorby opravnej položky,
- čiastočného zániku predpokladu tvorby opravnej položky.

Pri vyradení majetku z účtovníctva sa zúčtovanie opravnej položky účtuje na ľarchu vecne príslušného účtu účtovej skupiny 09 a súvzťažne v prospech príslušného majetkového účtu, v prípade odpisovaného majetku v prospech príslušného účtu oprávok.

V prípade úplného alebo čiastočného zániku predpokladu pre tvorbu opravnej položky sa zúčtovanie účtuje na ľarchu príslušného účtu účtovej skupiny 09 a súvzťažne v prospech účtu 553 – Tvorba a zúčtovanie opravných položiek k dlhodobému majetku.

5.2.1.2 Opravné položky k zásobám

Opravné položky k zásobám sa tvoria z predpokladu, že budúce ekonomické úžitky z tohto majetku sú nižšie ako ich ocenenie v účtovníctve. Ak sa pri inventarizácii zistí zníženie ocenenia zásob a toto zníženie nie je trvalé tak sa účtuje opravná položka. Výška opravnej položky sa určí ako rozdiel medzi obstarávacou cenou alebo cenou vlastných nákladov zásob a čistou realizačnou hodnotou. Čistá realizačná hodnota je predpokladaná predajná cena zásob znížená o predpokladané náklady spojené s ich dokončením a predajom.

Tvorba opravných položiek sa účtuje na ľarchu účtu 505 – Tvorba a zúčtovanie opravných položiek k zásobám alebo na ľarchu príslušného účtu účtovej skupiny 61 – Zmeny stavu vnútroorganizačných zásob a súvzťazne v prospech príslušného účtu účtovej skupiny 19 – Opravné položky k zásobám.

Zúčtovanie opravnej položky sa účtuje na ľarchu príslušného účtu účtovej skupiny 19 a súvzťazne v prospech účtu 505 alebo príslušného účtu účtovej skupiny 61.

5.2.1.3 Opravné položky k pohľadávkam

Tvorja sa hlavne k pohľadávkam, u ktorých je vysoké riziko úplného alebo čiastočného nezaplatenia zo strany dlžníka a u sporných pohľadávkach.

Tvorba opravnej položky sa účtuje na ľarchu účtu 547 – Tvorba a zúčtovanie opravnej položky k pohľadávke a súvzťazne v prospech účtu 391 – Opravné položky k pohľadávkam.

Zúčtovanie opravnej položky sa účtuje na ľarchu účtu 391 a v prospech účtu 547.

5.2.1.4 Opravné položky k dlhodobej pohľadávke a k dlhodobému finančnému majetku

V prípade dlhodobého finančného majetku sa jedná o pôžičky, a to 066 – Pôžičky účtovnej jednotke v konsolidovanom celku a 067 – Ostatné pôžičky.

Ak je zostatková doba splatnosti tejto pohľadávky a pôžičky dlhšia ako jeden rok, tak opravná položka upravuje ich hodnotu na súčasnú hodnotu. Súčasná hodnota (SH) sa vyplýva zo vzťahu:

$$SH = \text{diskontný faktor} * \text{hodnota pohľadávky v účtovníctve}$$

Diskontný faktor – je koeficient (k) a vypočíta sa:

$$k = \frac{1}{(1 + d)^n}$$

Kde:

d – diskontná sadzba, ktorá je odvodená od bankovej úrokovej sadzby s prihliadnutím na riziká a straty účtovnej jednotky,

n – rok, v ktorom vyčíslujeme súčasnú hodnotu.

Túto opravnú položku budem demonštrovať na nasledovnom príklade.

Príklad 6:

Účtovná jednotka ALFA a účtovná jednotka OMEGA sú súčasťou konsolidovaného celku. ÚJ ALFA poskytla ÚJ OMEGA bezúročnú pôžičku v hodnote 50 000 € v roku 2011. Táto pôžička bude splatná za 2 roky a to jednorázovo.

Poskytnutie pôžičky v sume 50 000 € sa predkontuje: MD 066 / D 221.

Pre výpočet súčasnej hodnoty sa použije diskontná sadzba vo výške 13 %.

Dátum	Menovitá hodnota	Súčasná hodnota	Diskontný faktor(k)	Výška OP	Tvorba OP	Účtovací predpis
31.12.2011	50 000 €	44 247,79 €	0,885	5 752,21 €	5 752,21 €	565/096
31.12.2012	50 000 €	39 157,33 €	0,783	10 842,67 €	5 090,45 €	565/096

Z príkladu vyplýva, že pôžička v hodnote 50 000 €, bude včase inkasa mať hodnotu 39 157,33 €.

5.2.1.5 Opravná položka k finančnému majetku

Opravná položka sa tvorí za predpokladu, že sa zníži ocenenia tohto majetku v porovnaní s ocenením v účtovníctve. Účtovným ocenením sa rozumie ocenenie po odpočítaní už vytvorenej opravnej položky.

Tvorba opravnej položky sa účtuje na ľarchu účtu 565 – Tvorba a zúčtovanie opravnej položky k finančnému majetku so súvzťažným zápisom v prospech príslušného účtu 096 – Opravné položky k dlhodobému finančnému majetku alebo v prospech príslušného účtu 291 – Opravné položky ku krátkodobému finančnému majetku.

Zúčtovanie sa účtuje na ľarchu účtu 096 alebo 291 a súvzťažne v prospech účtu 565.

5.2.2 Tvorba a použitie rezerv

Rezerva sa tvorí na základe zásady opatrnosti na straty a riziká. Rezerva je záväzok účtovnej jednotky vyplývajúci z minulých udalostí, ktoré v budúcnosti prinesú zníženie ekonomických úžitkov. Pri rezerve nie je známa buď presná výška, alebo časové vymedzenie, alebo oboje naraz. Ak nie je známa presná suma tohto záväzku, určí sa odhadom vo výške postačujúcej na splnenie povinnosti, ku dňu zostavenia účtovnej závierky.

Rezervy sa účtujú:

- v priebehu účtovného obdobia,
- ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka.

Tvorbu a použitie rezerv je účtovná jednotka povinná uviesť vo svojej vnútropodnikovej smernici. Pričom použitie rezervy je limitované účelom, na ktorý bola rezerva vytvorená.

Rezervy sú predmetom dokladovej inventúry a pri inventarizácii sa posudzuje ich opodstatnenosť a ich výška. V deň zostavenia účtovnej závierky sa účtuje tvorba rezerv alebo sa upravuje ich výška v rámci upravujúcich uzávierkových účtovných prípadov.

Podľa **časového hľadiska** sa rezervy delia na:

- **krátkodobé** – predpokladaná doba splatnosti záväzku, na ktorý bola vytvorená rezerva, je do jedného roka,
- **dlhodobé** - predpokladaná doba splatnosti záväzku, na ktorý bola vytvorená rezerva, je viac ako jeden rok.

Podľa **spôsobu účtovania** rezerv rozlišujeme:

- **súvahový spôsob** – týmto spôsobom sa účtujú rezervy, ktoré súvisia s obstaraním majetku,

- **výsledkov spôsob** – používa sa pri účtovaní rezerv na náklady.

5.2.2.1 Tvorba rezerv súvisiaca s obstaraním majetku

Súvisia s tvorbou krátkodobých rezerv. Účtujú sa súvahovo, teda nemajú vplyv na výsledok hospodárenia. Ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka môže nastať situácia, že účtovná jednotka prijala nakúpený majetok, ale ešte od dodávateľa neobdržala účtovný doklad (faktúru). Preto musí zaúčtovať rezervu na tento majetok.

Tvorba rezervy sa účtuje na ľarchu príslušného majetkového účtu (MD 041, 042, 111, 131, 124) a súvzťažne v prospech účtu 323 – Krátkodobé rezervy.

Použitie rezervy sa účtuje na ľarchu účtu 323 a súvzťažne v prospech príslušného záväzkového účtu (D 321, 325). Zrušenie rezervy je opakom jej tvorby rezervy MD 323 – D 041, 042, 111, 131, 124.

Príklad 7:

Podnikateľ nakúpil materiál. K 31.12.2011 nemá faktúru do dodávateľa a tak výšku záväzku odhadol v sume 1 500 €.

P. č.	Doklad	Popis účtovného prípadu	€	MD	D
1,	ID	Tvorba krátkodobej rezervy na materiál	1 500	111	323
2,	PRI	Príjem materiálu na sklad	1 500	112	111
3,	ID	Zaúčtovanie konečného zostatku účtu 323	1 500	323	702
4,	ID	Zaúčtovanie konečného zostatku účtu 112	1 500	702	112
		Účtovanie v nasledujúcom roku 2012			
1,	ID	Zaúčtovanie začiatočného stavu účtu 323	1 500	701	323
2,	ID	Zaúčtovanie začiatočného stavu účtu 112	1 500	112	701
3,	PFA	Prijatie faktúry za materiál:			
		a) záväzok voči dodávateľovi	1 600	-	321
		b) zrušene vytvorenej rezervy	1 500	323	-
		c) zvýšenie ocenenia materiálu	100	112	-

5.2.2.2 Tvorba rezerva na náklady

Súvisia s tvorbou krátkodobých (323 – Krátkodobé rezervy) a dlhodobých rezerv (451 – Rezervy zákonné, 459 – Ostatné rezervy). Účtujú sa výsledkovo, teda majú vplyv na výsledok hospodárenia.

Tvorba rezerv sa účtuje na ťarchu príslušného nákladového účtu podľa povahy záväzku, ak príslušný nákladový účet neexistuje tak sa zaúčtuje na ťarchu účtu 548 – Ostatné náklady na hospodársku činnosť alebo účtu 568 – Ostatné náklady na finančnú činnosť, a súvzťažne v prospech príslušného účtu rezerv.

Použitie rezervy sa účtuje na ťarchu príslušného účtu rezerv a v prospech príslušného záväzkového účtu. Zrušenie rezervy sa účtuje opačným spôsobom ako sa účtovala jej tvorba.

Príklad 8:

P. č.	Doklad	Popis účtovného prípadu	€	MD	D
1,	ID	Vytvorenie dlhodobej rezervy na záručné opravy	3 000	548	459
		Účtovanie v roku 2012			
1,	PPD	Použitie rezervy na záručné opravy – peniaze boli vrátené odberateľovi z pokladnice	600	459	211
		Účtovanie v roku 2013			
1,	ID	Zrušenie rezervy – pri inventarizácii sa zistilo neopodstatnenosť rezervy na záručné opravy v sume 200 €	200	459	548

5.3 Oceňovacie zásady

Ak vychádzame z predpokladu, že základnou črtou každého podniku je dosahovanie pozitívneho výsledku hospodárenia, je potrebné skúmať všetky faktory,

ktoré ho ovplyvňujú. K týmto faktorom primárne patrí spôsob oceňovania majetku a záväzkov vo vzťahu k vzniknutým nákladom a výnosom.

Základnou oceňovacou zásadou, ktorá sa používa pri oceňovaní majetku a záväzkov, je **oceňovanie v historickej cene**. Ocenenie v historickej cene sa vzťahuje na obdobie, v ktorom bol majetok obstaraný kúpou, vytvorený vlastnou činnosťou, alebo iným spôsobom a v ktorom vznikol záväzok. Je to prvotné ocenenie majetku a záväzku ku dňu uskutočnenia účtovného prípadu.

Výhodou tohto ocenenia je:

- **preukázateľnosť** – na základe účtovného dokladu, podľa ktorého sa majetok a záväzky účtovali pri vzniku účtovného prípadu,
- **objektívnosť**, ktorá eliminuje subjektívny vplyv.

Nevýhodou je, že nezohľadňuje **vplyv zmien cien** a poklesu kúpnej sily peňazí – infláciu.

Ako uvádza zákon o účtovníctve, účtovná jednotka je povinná oceňovať majetok a záväzky ku dňu:

- uskutočnenia účtovného prípadu,
- zostavenia účtovnej závierky,
- k inému dňu v priebehu účtovného obdobia podľa osobitného predpisu.

Ku dňu uskutočnenia účtovného prípadu sa majetok a záväzky oceňujú:

- obstarávacou cenou,
- vynaloženými vlastnými nákladmi,
- reprodukčnou obstarávacou cenou,
- menovitou hodnotou.

Obstarávacia cena – oceňuje sa ňou majetok obstaraný kúpou. Do tohto ocenenia sa zahŕňa nákupná cena plus náklady spojené s obstaraním (prepravné, poštovné, balné, montáž a pod.). Touto cenou sa oceňujú:

- hmotný majetok s výnimkou hmotného majetku, ktorý bol vytvorený vlastnou činnosťou,
- zásoby s výnimkou zásob, ktoré boli vytvorené vlastnou činnosťou,

- nehmotný majetok s výnimkou nehmotného majetku, ktorý bol vytvorený vlastnou činnosťou,
- cenné papiere, deriváty a podiely na základnom imaní obchodných spoločností,
- pohľadávky pri odplatnom nadobudnutí alebo nadobudnuté vkladom do základného imania,
- záväzky pri ich prevzatí.

Vynaložené vlastné náklady – táto cena predstavuje súhrn všetkých nákladov vynaložených na vznik majetku. Touto cenou sa oceňujú:

- zásoby vytvorené vlastnou činnosťou – do ocenenia sa zahŕňajú všetky priame náklady spotrebované na výrobu a môžu sa zahrnúť aj nepriame náklady súvisiace s výrobou,
- hmotný majetok (okrem zásob) vyrobený vlastnou činnosťou – do ocenenia sa zahŕňajú všetky priame a nepriame náklady spotrebované na výrobu,
- nehmotný majetok vyrobený vlastnou činnosťou – do ocenenia sa zahŕňajú všetky priame a nepriame náklady spotrebované na výrobu,
- prírastky a príchovky zvierat.

Reprodukčná obstarávacía cena – je to cena, za ktorú by sa majetok obstaral v čase, keď o ňom účtujeme. Je to vlastne cena, za ktorú by sa ten istý, alebo podobný majetok nakúpil na trhu v čase, keď o ňom účtujeme – aktuálna – trhovacia cena.

Touto cenou sa oceňujú:

- bezodplatne nadobudnutý majetok okrem peňažných prostriedkov, cenín a pohľadávok ocenených menovitou hodnotou,
- nehmotný majetok vytvorený vlastnou činnosťou, ktorého vlastné náklady sú vyššie ako táto cena,
- nehmotný a hmotný majetok, ktorý bol zistený pri inventarizácii a doteraz sa o ňom neúčtovalo,
- preradený majetok z osobného užívania do podnikania,
- príchovky a prírastky zvierat v prípade nemožnosti zistenia vlastných nákladov,

- majetok obstaraný verejným obstarávateľom bezodplatne podľa osobitného predpisu.

Menovitá hodnota – je to cena, ktorá je vytlačená na peňažných prostriedkoch a ceninách, alebo je to suma, na ktorú znie pohľadávka alebo záväzok pri vzniku.

Touto cenou sa oceňujú:

- peňažné prostriedky a ceniny,
- pohľadávky,
- záväzky.

Majetok a záväzky, ktoré znejú na cudziu menu musí účtovná jednotka prepočítať na eurá výmenným kurzom vyhláseným Európskou centrálnou bankou alebo Národnou bankou Slovenska. Na prepočet sa použije výmenný kurz platný:

- v deň predchádzajúci dňu uskutočnenia účtovného prípadu, alebo
- v deň, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, alebo
- v iný deň ako stanovuje osobitný predpis.

Pri predaji a kúpe cudzej meny za euro sa použije ten výmenný kurz, za ktorý sa tieto hodnoty predali a nakúpili – kurzy nákup a predaj komerčnej banky. Pri prevode peňažných prostriedkov z devízového na bežný účet a naopak sa použije rovnaký princíp.

Za podmienky neporušenia zásady verného a pravdivého zobrazenia sa môže oceňovať úbytok rovnakého druhu zásob, cenných papierov a peňažných prostriedkov znejúcich na rovnakú cudziu menu v pokladnici:

- **metódou váženého aritmetického priemeru** – ocenenie zistené váženým aritmetickým priemerom,
- **metódou FIFO** (First In First Out – „prvý do skladu – prvý von zo skladu“) – prvá cena prírastku sa použije na ocenenie prvého úbytku daného majetku.

Ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka a k inému dňu podľa osobitného predpisu sa ocenenie majetku upravuje z historického (prvotného) ocenenia

na **úctovné ceny**. Toto opatrenie vyplýva zo zásady opatrnosti, podľa ktorej sa majetok nenadhodnocuje a záväzky nepodhodnocujú. To sa zabezpečuje v prípade dočasných znížení ocenenia účtovaným opravných položiek a rezerv, a v prípade trvalých znížení ocenenia vo forme odpisov a škôd.

Niektoré vybrané druhy majetku sa ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka a k inému dňu podľa osobitného predpisu oceňujú **reálnou hodnotou**.

Reálnou hodnotou sa rozumie:

- **trhová cena** – je to cena vyhlásená na burze alebo na inom verejnom trhu v deň ocenenia,
- **kvalifikovaný odhad alebo posudok znalca** – sa použije v prípade, ak nie je známa trhová cena, alebo ak trhová cena neodráža skutočnú cenu majetku.

Ak nie je možné ku dňu ocenenia stanoviť reálnu hodnotu, tak za reálnu hodnotu sa považuje cena, ktorou sa majetok ocenil ku dňu uskutočnenia účtovného prípadu.

Účtovná jednotka sa môže rozhodnúť, že podiely na základnom imaní v obchodnej spoločnosti, v ktorej je materskou spoločnosťou, alebo v ktorej má podstatný vplyv (viac ako 20 %-ný podiel) bude oceňovať **metódou vlastného imania**. Ak sa účtovná jednotka rozhodne použiť uvedenú metódu, je povinná ju použiť na všetky druhy týchto podielov. Podiely na základnom imaní sa teda oceňujú takto:

- ku dňu účtovného prípadu sa oceňujú obstarávacou cenou,
- ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka sa môžu oceniť metódou vlastného imania.

Zmena hodnoty týchto podielov, ktoré sa oceňujú metódou vlastného imania sa účtujú súvahovo, teda nemajú vplyv na výsledok hospodárenia. Zmena ocenenia sa účtuje podľa povahy buď na ťarchu (zvýšenie ocenenia) alebo v prospech (zníženie ocenenia) analytického účtu k príslušnému finančnému majetku a súvzťazne na účet 414 – Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov. Pri predaji sa zmena ocenenia ruší opačným zápisom ako tvorba.

Príklad 9:

Účtovným obdobím je rok 2011. Účtovná jednotka ALFA nakúpila nasledovný materiál – múku:

- 26. 11. 11 – 100 kg múky po 0,78 €/kg,
- 30. 11. 11 – 150 kg múky po 0,70 €/kg,
- 15. 12. 11 – 80 kg múky po 0,82 €/kg.

Spotreba múky do výroby v roku 2011 bola nasledovná:

- 05. 12. 11 – 170 kg múky,
- 16. 12. 11 – 100 kg múky,
- 20. 12. 2011 – 60 kg múky.

Úbytok materiálu sa bude oceňovať **metódou FIFO** a zároveň **metódou váženého aritmetického priemeru (VAP)** pre porovnanie.

P. č.	Dátum	Doklad	Popis účtovného prípadu	€		MD	D
1,	26. 11.	PRI	Príjem 100 kg múky na sklad v ocenení po 0,78 €/kg.	78,0		112	111
2,	30. 11.	PRI	Príjem 150 kg múky na sklad v ocenení po 0,70 €/kg.	105,0		112	111
3,	05. 12.	VYD	Spotreba 170 kg múky do výroby.	FIFO	VAP	501	112
				127,0	124,44		
4,	15. 12.	PRI	Príjem 80 kg múky na sklad v ocenení po 0,82 €/kg.	65,6		112	111
5,	16. 12.	VYD	Spotreba 100 kg múky do výroby.	FIFO	VAP	501	112
				72,4	77,6		
6,	20. 12.	VYD	Spotreba 60 kg múky do výroby.	FIFO	VAP	501	112
				49,2	46,56		

Priemerná cena sa bude prepočítavať po každom nákupe.

Výpočet výšky ocenenia spotreby 170 kg múky:

- **metódou FIFO:**

Pre vyskladanie materiálu sa použije ocenenie vo výške prvej ceny prírastu (pre 100 kg sa použije ocenenie 0,78 €/kg a pred ďalších 70 kg sa použije ocenenie 0,70 €/kg).

$$\text{Ocenenie metódou FIFO} = (100 * 0,78) + (70 * 0,70) = 127 \text{ €}$$

- **metódou VAP:**

Pre vyskladnenie materiálu sa použije ocenenie zistené metódou VAP.

$$\text{Priemerná cena za kg} = \frac{(100 * 0,78) + (150 * 0,70)}{250} = 0,732 \text{ €/kg}$$

$$\text{Ocenenie metódou VAP} = 170 * 0,732 = 124,44 \text{ €}$$

Výpočet výšky ocenenia spotreby 100 kg múky:

- **metódou FIFO:**

Pre vyskladanie materiálu sa použije ocenenie vo výške prvej ceny prírastu (pre 80 kg sa použije ocenenie 0,70 €/kg a pred ďalších 20 kg sa použije ocenenie 0,82 €/kg).

$$\text{Ocenenie metódou FIFO} = (80 * 0,70) + (20 * 0,82) = 72,4 \text{ €}$$

- **metódou VAP:**

Pre vyskladnenie materiálu sa použije ocenenie zistené metódou VAP.

$$\text{Priemerná cena za kg} = \frac{(80 * 0,732) + (80 * 0,82)}{160} = 0,776 \text{ €/kg}$$

$$\text{Ocenenie metódou VAP} = 170 * 0,776 = 77,6 \text{ €}$$

Výpočet výšky ocenenia spotreby 60 kg múky:

- **metódou FIFO:**

Pre vyskladanie materiálu sa použije ocenenie vo výške prvej ceny prírastu (pre 60 kg sa použije ocenenie 0,82 €/kg).

$$\text{Ocenenie metódou FIFO} = 60 * 0,82 = 49,2 \text{ €}$$

- **metódou VAP:**

Pre vyskladnenie materiálu sa použije ocenenie zistené metódou VAP.

Priemerná cena za kg sa použije tá istá ako v predchádzajúcom príklade, pretože nenastal žiadny nákup materiálu.

Ocenenie metódou VAP = $60 * 0,776 = 46,56$ €

MD	112 - Materiál na sklade		D	
ZS	0,00		FIFO	VAP
1, Príjem	78,00	3, Spotreba	127,00	124,44
2, Príjem	105,00	5, Spotreba	72,40	77,60
3, Príjem	65,60	6, Spotreba	49,20	46,56
Obrat MD	248,60	Obrat D	248,60	248,60
Súčet	248,60	Súčet	248,60	248,60
		KZ	0,00	0,00
	248,60		248,60	248,60

Z uvedeného príkladu vyplýva, že hlavný rozdiel medzi uvedenými metódami je kedy a v akom pomere sa dostanú nákupné ceny do nákladov. Za predpokladu, že bude začiatkový stav a konečný zostatok nulový voľba metódy nemá vplyv na konečnú výšku nákladov na konci roka.

5.4 Zásada bilančnej kontinuity

Táto zásada spočíva, ako je uvedené zákone o účtovníctve, v zhode (rovnosti) konečných zostatkov všetkých účtov k poslednému dňu účtovného obdobia so začiatkovými stavmi týchto účtov k prvému dňu bezprostredne nasledujúceho účtovného obdobia. Táto zásada sa podľa právnej úpravy Slovenskej republiky metodicky zabezpečuje prostredníctvom uzávierkových účtov:

- **702 – Konečný účet súvahový** – k poslednému dňu bezprostredne predchádzajúceho obdobia, napr. účtovné obdobie 2010,
- **701 – Začiatkový účet súvahový** – k prvému dňu bežného účtovného obdobia, napr. účtovné obdobie 2011.

Na týchto uzávierkových účtoch sa účtuje na základe **interného dokladu**.

Na účte **702 – Konečný účet súvahový** sa účtuje nasledovne:

- konečné zostatky jednotlivých majetkových účtov (účtov aktív) sa účtujú na stranu MD 702 a súvzťažne na stranu D príslušného účtu aktív,

- konečné zostatky jednotlivých účtov záväzkov a vlastného imania (účtov pasív) sa účtujú na stranu MD príslušného účtu pasív a súvzťažne na stranu D účtu 702,
- konečný zostatok účtu 710 – Účet ziskov a strát sa vykazuje podľa povahy výsledku hospodárenia:
 - ak je výsledkom hospodárenia strata, účtuje sa na stranu MD účtu 702 a súvzťažne na stranu D účtu 710,
 - ak je výsledkom hospodárenia zisk, účtuje sa na stranu MD účtu 710 a súvzťažne na stranu D účtu 702.

Na účte **701 – Začiatočný účet súvahový** sa účtuje nasledovne:

- začiatocné stavy jednotlivých majetkových účtov (účtov aktív) sa účtujú na stranu MD príslušného účtu aktív a súvzťažne na stranu D účtu 701,
- začiatocné stavy jednotlivých účtov záväzkov a vlastného imania (účtov pasív) sa účtujú na stranu MD účtu 701 a súvzťažne na stranu D príslušného účtu pasív,
- začiatocný stav účtu 431 – Výsledok hospodárenia v schvaľovaní sa vykazuje podľa povahy výsledku hospodárenia:
 - ak je výsledkom hospodárenia strata, účtuje sa na stranu MD účtu 431 a súvzťažne na stranu D účtu 701,
 - ak je výsledkom hospodárenia zisk, účtuje sa na stranu MD účtu 701 a súvzťažne na stranu D účtu 431.

Z uvedeného vyplýva, že účet 701 – Začiatočný účet súvahový je zrkadlovým odrazom účtu 702 – Konečný účet súvahový. Účet 431 – Výsledok hospodárenia v schvaľovaní nesmie mať zostatok ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka.

Záver

Potreba kvalitných a včasných informácií je v dnešných časoch pre podnik veľmi dôležitým aspektom. Informácie podnikateľský subjekt získava zo svojho účtovníctva a z jeho výstup – účtovnej závierky. Aby účtovná závierka podala verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovania, musí počas bežného účtovníctva uplatňovať určité zásady a princípy. Týmto princípmi a zásadami sú všeobecne uznávané účtovné zásady.

Všeobecne uznávané účtovné zásady sú určité pravidlá, ktoré sa uplatňujú nie len pri zostavovaní účtovnej závierky, ale aj počas bežného účtovného obdobia, aby splnili svoj cieľ. Týmto cieľom je podať verné a pravdivé informácie o účtovnej jednotke.

Cieľom bakalárskej práce bolo analyzovať všeobecne uznávané účtovné zásady a ich následná aplikácia v praxi. Analýza vybraných účtovných zásad sa realizuje v teoretickej hladine a nie na konkrétne vybranom podnikateľskom subjekte.

Prvým parciálnym cieľom bola analýza akruálneho princípu. Akruálny princíp spočíva v zohľadnení nákladov a výnosov v tom účtovnom období, kedy vznikli a nie v deň ich úhrady, inkasa, alebo vyrovnania iným spôsobom. Toto vplyva na vyčíslenie výsledku hospodárenia. Výsledok hospodárenia sa vypočíta ako rozdiel medzi výnosmi a nákladmi. Aby na výšku výsledku hospodárenia mali vplyv len tie náklady a výnosy, ktoré súvisia z daným účtovným obdobím, musí sa v účtovnej jednotke uplatňovať **akruálny princíp**. V praxi sa akruálny princíp zabezpečuje **časovým rozlíšením** nákladov a výnosov. Na účtoch časového rozlíšenia sa účtuje o tzv. prechodných záväzkoch a pohľadávkach bežného obdobia voči budúcemu obdobiu. Pre lepšie pochopenie akruálneho princípu som uviedol príklady aplikácie v praxi.

Druhým parciálnym cieľom bola analýza zásady opatrnosti. Uplatňovaním zásady opatrnosti sa realizuje oceňovanie majetku a záväzkov s prihliadnutím na pravdepodobné riziká a škody. Vo výsledku hospodárenia sa zohľadňujú aj náklady, ktoré sú pravdepodobné, ale výnosy sa zohľadňujú až po realizácii (predaji). Z toho vyplýva, že účtovná jednotka aplikovaným **zásady opatrnosti** zabraňuje prenášaniam strát a rizík do budúcich období. V praxi sa zásada opatrnosti realizuje účtovaným

opravných položiek k jednotlivým druhom majetku a **rezerv**. Opravné položky sa účtujú len ak ide o dočasné zníženie hodnoty majetku. Rezervy sa použijú v prípade neznalosti presnej výšky alebo časového obdobia. Pre lepšie pochopenie zásady opatrnosti som uviedol príklady aplikácie v praxi.

Tretím parciálnym cieľom bola analýza oceňovacích zásad. Základnou oceňovacou veličinou, ktorá sa používa v účtovníctve je **historická cena**. Výhodou tohto ocenenia je jeho preukázateľnosť, avšak nezohľadňuje infláciu. Majetok a záväzky je možné oceňovať rôznymi cenami ako uvádzam vo vlastnej práci. Oceňovacie zásady sú dôležité aj z toho dôvodu, že voľba ocenenia majetku a záväzkov má vplyv na výsledok hospodárenia. Preto je treba sa venovať tejto problematike. V rámci aplikácie v praxi uvádzam príklad oceňovania úbytku materiálu **metódou FIFO** a **metódou VAP**. Z porovnania týchto dvoch metód vyplynulo, že hlavný rozdiel medzi uvedenými metódami je kedy a v akom pomere sa dostanú nákupné ceny do nákladov.

Štvrtým a zároveň aj posledným parciálnym cieľom bola analýza zásady bilančnej kontinuity. Táto zásada spočíva v predpoklade, že konečné stavy všetkých účtov k poslednému dňu účtovného obdobia sa musia rovnať začiatočným stavom týchto účtov k prvému dňu bezprostredne nasledujúceho účtovného obdobia.

Neustálym vývojom spoločnosti rastú aj nároky na kvalitné informácie z účtovníctva a jeho výstupu – účtovnej závierky. Tieto rastúce nároky spoločnosti môžeme uspokojiť len neustálym zdokonaľovaním účtovných zásad a princípov.

Prehľad použitej literatúry

1. FARKAŠ, R.: *Účtovná závierka obchodných spoločností v Slovenskej republike* - 5. preprac. vyd. - Bratislava : Iura Edition, 2010 - 194 s. (Ekonómia) ISBN 978-80-8078-318-1, str. 15 - 17
2. HACHEROVÁ, Ž. – LÁTEČKOVÁ, A. – KOČNER, M.: *Základy účtovníctva* - 1. vyd. - Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2010 - 177 s., [23] s. príl. ISBN 978-80-552-0384-3, str. 10 - 20
3. HACHEROVÁ, Ž. – LÁTEČKOVÁ, A. – KOŠOVSKÁ, I.: *Účtovníctvo podnikateľov* - 1. vyd. - Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2009 - 249 s., [2] s. príl. ISBN 978-80-552-0293-8, str. 181
4. HULÍK, R. a kol.: *Účtovníctvo podnikateľov : (zbierka príkladov)* - 1. vyd. - Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita vo Vydavateľstve SPU, 2006 - 164 s., [7] s. príl. ISBN 80-8069-795-7
5. KRIŠTOFÍK, P. – ŠURANOVÁ, Z. – SAXUNOVÁ, D.: *Finančné účtovníctvo a riadenie s aplikáciou IAS/IFRS* - 1. vyd. - Bratislava : Iura Edition, 2009 - 767 s. (Ekonómia) ISBN 978-80-8078-230-6, str. 38 - 42
6. MÁZIKOVÁ, K.: *Účtovníctvo : nadobúdanie zručností v podvojnóm účtovníctve*. Bratislava : IURA EDITION, 2006. 271 s. Ekonómia. ISBN 80-8078-088-9, str. 15
7. MÁZIKOVÁ, K. – BOUŠKOVÁ, D. – MATEÁŠOVÁ, M.: *Účtovníctvo A : učebný text*. Bratislava : Iura Edition, 2009. 198 s. Ekonómia. ISBN 978-80-8078-294-8
8. PATAKY J. – HACHEROVÁ, Ž. – KOČNER, M.: *Základy účtovníctva* - 1. preprac. vyd. - Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2008 - 213 s. ISBN 978-80-552-0009-5, str. 13
9. PATAKY J. – ŠKORECOVÁ, E. – BITTEROVÁ, M.: *Podvojné účtovníctvo pre samoukov* - 1. vyd. - Nitra : Effeta, 2007 - 218 s., [2] s. príl. ISBN 978-80-89245-05-5, str. 8 - 17
10. SAXUNOVÁ, D.: *Ako správne rozumieť informáciám z účtovnej závierky : rozdiely a podobnosti v USA a v SR* - 1. vyd. - Bratislava : Iura Edition, 2008 - 210 s., 4 príl. (Ekonómia) ISBN 978-80-8078-189-7, str. 14 – 19

11. SOUKUPOVÁ, B. a kol.: *Účtovníctvo vo finančnom riadení*. Bratislava : SÚVAHA, 2008. 300 s. ISBN 978-80-89265-08-4, str. 18 - 24
12. SOUKUPOVÁ, B. – ŠLOSÁROVÁ, A. – BAŠTINCOVÁ, A.: *Účtovníctvo - 2*. preprac. vyd. - Bratislava : Iura edition, 2004 - 638 s. (Ekonomía) ISBN 80-8078-020-X, str. 15 - 32
13. SPITZOVÁ, A.: *Jednoduché účtovníctvo : praktický sprievodca* - 4. preprac. vyd. - Bratislava : Iura Edition, 2009 - 107 s. (Ekonomía) ISBN 978-80-8078-263-4, str. 5
14. STRÄHLOVÁ, J. 2009.: *Interné účtovné smernice*. In. *Dane a účtovníctvo v praxi*, číslo 6/2009, ISSN 1336-426X, str. 64
15. SVOBODOVÁ, J.: *Abeceda účetníctví 2008 : pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace, státní fondy a organizační složky státu*. 4. rozšíř. vyd. Olomouc: Nakladatelství ANAG, 2008. 503 s. Účetníctví. ISBN 978-80-7263-457-6, str. 340
16. ŠKORECOVÁ, E.: *Nákladové účtovníctvo* - 1. uprav. vyd. - Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2010 - 121 s., 4 príl. ISBN 978-80-552-0353-9, str. 8
17. ŠLOSÁR, R. - NOVÁK, J.: *Didaktika účtovníctva III*. 2. preprac. a dopln. vyd. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2010. 300 s. [14,365 AH]. ISBN 978-80-225-2983-9, str. 208 - 235
18. ŠLOSÁROVÁ, A. a kol.: *Analýza účtovnej závierky* - 1. vyd. - Bratislava : IURA EDITION, 2006 - 478 s. (Ekonomía ; 167) ISBN 80-8078-070-6, str. 15 - 59
19. ŠURANOVÁ, Z. – ŠKODA, M.: *Medzinárodné účtovníctvo* - 1. vyd. - Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Ekonomická fakulta, 2007 - 197 s. (Eruditio mores futurum) ISBN 978-80-8083-438-8, str. 76 – 175

Zákony:

20. Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov
21. Opatrenie Ministerstva financií SR č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov v znení neskorších predpisov

Internetové zdroje:

22. <http://www.zbierka.sk/>
23. <http://www.porada.sk/t67885-fifo-alebo-vazeny-aritmeticky-priemer.html>
24. <http://www.uctovnictvo.sk/>